

پیشبرد اصلاحات و ایجاد فرصت‌ها از طریق مؤسسات خصوصی در بنگلادش

2005-1995

اتاق بازرگانی داکا (دی سی سی آی) در به کارگیری بخش خصوصی برای سیاست‌گذاری‌های ملی پیش قدم شده است. با کمک موسسه سایپ (مرکز بین‌المللی شرکت‌های خصوصی)، دی سی سی آی تلاش خود را برای اصلاحات اقتصادی آغاز کرده است. این اصلاحات شامل خصوصی‌سازی، توسعه فضای سرمایه‌گذاری، ایجاد شغل و ایجاد دولتی پاسخگو است.

از 1999 تا 2005، دی سی سی آی کوشیده تا ضمن افزایش توان بخش خصوصی، به منطقی کردن تصمیم‌سازی ملی براساس دموکراسی کمک کند. برنامه دی سی سی آی بر افزایش دانش عمومی از مسائل اقتصادی و افزایش مشارکت شرکت‌ها و سندیکاها در دولت استوار بوده و همچنین از مشارکت زنان کارآفرین در اقتصاد برای گسترش پایه‌های اصلاحات استفاده نموده است.

تجربه دی سی سی آی نشان می‌دهد که در طول زمان، اصلاحات از طریق سرمایه‌گذاری در افزایش کارآمدی مؤسسات و با تمرکز بر موضوعات معین قابل دستیابی است. سیاست‌های عمومی برای مالیات، آموزش، پیشرفت در امور زنان، تجارت، خصوصی‌سازی و پیشرفت در کارآفرینی، همگی از طریق اتاق بازرگانی داکا منتقل شده است. این اصلاحات هم به انجمن‌های تجاری و هم به تسریع روند دموکراسی نفع رسانده است.

مقدمه

در کشوری که با فقر، جمعیت زلزله، سیستم قضایی ضعیف و فساد مبارزه می‌کند، اتاق بازرگانی و صنعتی داکا (دی سی سی آی) نقش پیشرویی در توسعه اقتصادی و پیشرفت بازی کرده است. از 1999 تا 2005 اتاق بازرگانی داکا (دی سی سی آی) برای افزایش قدرت بخش خصوصی تلاش کرده و برای منطقی و

دموکراتیک کردن تصمیم سازی ملی کوشیده است. دی سی سی سری آی که در سال 1959 تأسیس شده، بزرگ ترین اتاق بازرگانی بنگلادش است. در سال 1999 این اتاق با کمک سایپ (مرکز بین المللی شرکت های خصوصی)، استراژی حمایت از اصلاحات اقتصادی را درپیش گرفت. از سال 2006، دی سی سی آی به عنوان نگاهبان مؤسسات تجاری و فعالان تصمیم سازی دموکراتیک در بنگلادش و در سطح بین المللی شناخته شده است.

پیشینه

اگر چه میلیاردها دلار در سه دهه گذشته صرف بالابردن سطح زندگی بنگلادشی ها شده، امانیمی از جمعیت این کشور همچنان در فقر زندگی می کنند. دولت، آدم های خیر و بخش خصوصی نتوانسته اند کشور را در مسیر پیشرفت قرار دهند رشد 5% تولید ناخالص داخلی از دهه 1990 برای 140 میلیون بنگلادشی با نرخ رشد جمعیت 1.8% در سال کافی نبوده است. ضعف اداره بخش عمومی، عدم تناسب فرصت های آموزشی، فضای راکد سرمایه گذاری و زیرساخت های معیوب همگی سطح زندگی در بنگلادش را پایین نگه داشته اند.

اگر چه برای کاهش فقر قدم های مثبتی از جمله رشد درآمد سرانه و افزایش شاخص امید به زندگی برداشته شده، اما این تلاش ها کافی نیست. برای رسیدن به سطح کشوری با درآمد متوسط، بنگلادش باید برای رشد اقتصادی بالاتر و بهبود سطح زندگی شهروندانش بیشتر تلاش کند.

سختی کمک دهندگان بین المللی بدون شک مؤثر بوده، اما ناهماهنگی، تأثیر کمک ها را کاهش داده و مشکلات جدیدی ایجاد کرده است. وابستگی به پول خیریه ها مانع رشد جامعه مدنی و فرهنگ سازمانی شده است. مالکیت ملی، ایده ها و ابتکارات دنباله روی سیاست های خیریه ها شده است. ناتوانی در استحکام مؤسسات، باعث هدر رفتن کمک ها شده و به فساد دامن زده است.

تاریخ طولانی کنترل دولت بر اقتصاد، باعث ایجاد نتایج بد اقتصادی شده است. دولت بعد از جنگ و قطع وابستگی به پاکستان غربی، برای ایجاد ثبات اقتصادی دست به ملی کردن گسترده زد. پس از آن در دهه های 70 و 80، خصوصی سازی گسترده ای صورت گرفت اما شرکت های دولتی به عملکرد ضعیف خود تا امروز ادامه داده اند. ارزش دارایی شرکت های با مالکیت دولتی، 35% تولید ناخالص داخلی است، اما سهم این شرکت ها در تولید ناخالص داخلی به 1% در سال

2003 کاهش یافته است. خدمات بخش عمومی نیز به دلیل مدیریت سیاسی و غیر تخصصی بسیار بد بوده است.

پتانسیل بخش خصوصی تا حد زیادی شناخته نشده باقی مانده است. عملکرد شرکت های متوسط و کوچک که 80% نیروی کار بخش صنعتی را در دهه های 80 و 90 به کار گرفت، بسیار امیدوار کننده بوده است. در آن زمان اس ام ای (شرکت های کوچک و متوسط) رشد بالایی داشته و در صنایع مختلف از جمله تولید پوشاک و صنایع مرتبط با کشاورزی گسترش یافته بودند. اما همچنان کمبود سرمایه و فضای نامناسب سرمایه گذاری، مشکل دسترسی به بازار فروش و هزینه های بالای شرکت داری مانع رشد شرکت های خصوصی شده است. زیر ساخت هایی مانند برق و اسکله همچنان دچار ضعف است.

اتاق بازرگانی داکا (دی سی سی آی) وسیله رساندن صدای شرکت های کوچک و متوسط از طریق شبکه های مناسب و مشارکت عمومی و خصوصی است. مشارکتی برای ایجاد رشد اقتصادی مناسب با راهبری بخش خصوصی دی سی سی آی شعار "بهترین چیز در بنگلادش تجارت است" را در دستور خود قرار داده است. آقای منومن مدیر دی سی سی آی معتقد است که پیشبرد اصلاحات در جامعه بنگلادش در سطوح مختلف انجام پذیر است. فرصت ها و خدمات برای زنان و مردان، طبقات اجتماعی و محل های زندگی مختلف، متفاوت است. اگر چه قانون اساسی حقوق مساوی برای همگان در نظر می گیرد اما در عمل آنگونه نیست. دسترسی به مسیر رشد برای زن و مرد، فقیر و ثروتمند و شهرنشین و روستائین یکسان نیست. اما وضعیت کلی جامعه و دیدگاه اجتماعی در حال تغییر است. حضور زنان در دهه گذشته در تمامی بخش های اقتصادی افزایش یافته و دولت به اهمیت حضور زنان در صحنه اقتصادی برای دستیابی به توسعه ملی پی برده است.

اهداف دی سی سی آی

بخش خصوصی تا سال 1991 از مسیر برنامه ریزی ملی بیرون مانده بود. از این سال به بعد، اتاق بازرگانی داکا با همکاری سایپ، استراتژی کمک به بخش عمومی برای اصلاح اقتصادی را در دستور کار خود قرار داد.

دولت و مؤسسات وابسته مسئول برنامه ریزی ملی بودند و سندیکاهای تجاری راهی برای ابراز عقاید خود نداشتند. تجار و بازرگانان دسترسی کمی به اطلاعات داشتند. راه های ابراز عقیده و کانال های اطلاع رسانی آن ها محدود بود

دی سی سی آی با تقویت بخش خصوصی، آزادسازی فضای اقتصادی را هدف گرفته است. رقابتی کردن اقتصاد و ایجاد فضای مناسب سرمایه گذاری که به ایجاد شغل کمک می کند از بهترین روش های مبارزه با فقر است. دی سی سی آی توجه ویژه ای به شرکت های کوچک و شرکت هایی که با مالکیت زنان است، دارد. شرکت هایی که پتانسیل بالا و نیاز به توجه فراوان دارند. هدف دی سی سی آی شکستن بن بست سیاسی موجود از طریق به کارگیری خصوصی سازی و دیگر سیاست های اصلاحی کلیدی برای ایجاد اتحاد میان دو حزب مخالف، حزب ملی بنگلادش (بی ان پی) و عوامی لیگ، در راهی دموکراتیک و کثرت گرایانه است. استراتژی دی سی سی آی در پروژه تلاش برای تحقیق و اصلاح اقتصادی خلاصه می شود. این استراتژی چهار هدف دارد.

اول- دی سی سی آی دفاع از بخش خصوصی را تقویت می کند و گفت و گویی میان دولت، قانون گذاران و بخش خصوصی در مورد سیاست های اقتصادی ایجاد می نماید.

دوم- دی سی سی آی به قانون گذاران و دولت در ایجاد قوانین و روش هایی که به فضای اقتصاد آزاد کمک می کند، یاری می رساند. روش هایی که توسعه با محوریت بخش خصوصی را تقویت می نماید.

سوم- دی سی سی آی، آگاهی و مشارکت عمومی در سیاست های اقتصادی را از طریق رهبران فکری، اندیشکده ها و رسانه های عمومی توسعه می دهد و از این طریق پاسخگو قرار دادن مجریان دولتی را تشویق می کند.

چهارم- در نهایت، دی سی سی آی ورود زنان کارآفرین به اقتصاد را از طریق کلهش قوانین دست و پا گیر آسان تر می کند.

دی سی سی آی برای شناسایی نیازهای بخش خصوصی و اصلاحات هماهنگ با بیش از 4500 عضو که 75% آنان را شرکت های کوچک و متوسط تشکیل می دهند، در ارتباط است. دی سی سی آی بزرگ ترین اتاق بازرگانی کشور است که نمایندگان سی بخش مختلف اقتصادی در صادرات، تولید و عرضه را به عهده دارد.

نقش سایپ

سایپ به دی سی سی آی در برگزیدن و بهبود مدلی که شکاف های اطلاع رسانی دولت بنگلادش و نیازهای سندیکاهاى محلى را نشان مى دهد کمک کرده است. اما به طور خاص، سایپ به بحث پیرامون سیاست های اقتصادی مدد رسانده است. در فیلیپین سایپ به دیگر همکار خود، مرکز تحقیق و ارتباط، همین کمک را رسانده و نتایج خوبی گرفته است. در این راه، دی سی سی آی ابتدا روش های عملی متناسب با وضعیتش را فرا گرفت و راه های مناسب برای ارتباط با اعضایش را انتخاب کرد.

در بنگلادش دی سی سی آی به عنوان یک سازمان فراگیر و متنوع شناخته می شود. به همین دلیل نمایندگی و اعتماد به نفس لازم برای اصلاحات اقتصادی که نیازی عمومی است را دارد.

اصلی ترین کاربردهای دی سی سی آی عبارتند از:

به کارگیری دانش و تجربیات در زمینه استقرار اقتصاد آزاد برای تدوین سیاست های دولت، ایجاد مشارکت میان بخش خصوصی و عمومی برای ابراز نظر در مورد قوانیری که بر تجارت و صنعت اثرگذار هستند، عمل کردن به عنوان محل تبلل نظر در مورد تجارت و اقتصاد و رساندن اطلاعات تجاری به اعضا.

همچنین دی سی سی آی با اطلاع رسانی، آماررسانی، کلاس های آموزشی، سمینارها و انتشار مجلات به اعضایش کمک می کند.

دی سی سی آی، علاقه و ابزار و تعهد لازم را به اعضایش برای پیشبرد اصلاحات دارد، آن چه از سایپ می خواهد، تنها مشورت و کمک تکنیکی و مالی است.

برای رسیدن به اهداف استراتژیک، دی سی سی آی برنامه توسعه کارآفرینی زنان را هم تدوین کرده است. این برنامه پیروزی های بزرگی به خصوص در زمینه قانون گذاری به همراه آورده و اثرات مثبتی بر بخش خصوصی داشته است.

توسعه کارآفرینی زنان

وقتی دی سی سی آی کارش را شروع کرد، زنان کارآفرین بنگلادشی، همچون مردان با مشکلات بسیاری چون کمبود اطلاعات و موانع قانونی روبرو بودند. برخی مؤسسات برای دادن وام بدون وثیقه به زنان، امضای یک مرد خانواده را نیاز

داشتند. با وجود مشکلات و بی پولی، زنان قادر به ایجاد تغییراتی بزرگ در زندگی خود و خانواده شان شدند.

بنگلادش به دلیل وام های کوچک خود شناخته شده است. زنانی که از این وام ها استفاده کردند، اعتماد به نفس به دست آورده و نقش های راهبردی در انجمن های خود ایفانمودند. آشکار بود که زنان تغییرات مثبت به همراه آورده اند اما آنها نیازمند آموزش و مدیریت بودند. توسعه و آموزش کارآفرینی واز پیش پا برداشتن مشکلات قانونی زنان، اولین برنامه اتاق های بازرگانی بنگلادش شد.

دی سی سی آی برای رسیدن به هدف پیشبرد توسعه اقتصادی به روشی دموکراتیک و تقویت زنان کارآفرین، متحدین جدیدی در میان اتاق های بازرگانی و گروه های مختلف اجتماعی پیدا کرده است. در حال حاضر مدیر هماهنگی کمیته زنان کارآفرین در دی سی سی آی خانم سفینه رحمان است.

دست آوردها

دولت تا کنون 62 سیاست پیشنهاد شده توسط دی سی سی آی برای تجارت، بازرگانی، صنعت و سرمایه گذاری را به کار برده است.

17 کارگاه آموزشی، 6 سمینار و 5 نمایشگاه برای توسعه کارآفرینی زنان برگزار کرده است. مجموعاً 400 زن در برنامه های آموزشی شرکت کرده اند.

دی سی سی آی 35 مقاله در مورد سیاست های اقتصادی در سمینارها ارائه نموده و 16 جلسه در سطح وزیر در مورد اصلاح سیاست ها برگزار کرده است. هیئت مدیره دی سی سی آی کمیته ویژه ای برای کارآفرینی زنان ایجاد کرده است. کار این کمیته آوردن زنان به شاهراه فعالیت اقتصادی، کمک به سیاست گذاری و ایجاد فضایی برای قدرت بخشیدن به زنان کارآفرین است. این کمیته فعالانه برنامه های مختلفی با حضور بیش از 100 عضو برگزار کرده است. زنان بیشتری عضو دی سی سی آی شده و از آن حمایت کرده اند، چرا که احساس می کنند که دی سی سی آی برای آنها فعالیت می کند.

بیش از 300 زن از خدمات دی سی سی آی استفاده می کنند.

دی سی سی آی تا کنون در زمینه برگزاری کارگاه، ارائه مشاوره، آشنایی با محصولات و شرکت در نمایشگاه های بین المللی بازرگانی فعالیت های مختلفی کرده است. از سال 2002 تا 2005، دی سی سی آی 21 کارگاه آموزشی در دفتر مرکزی اش در داکا و در دفترهای محلی اش برگزار کرده است.

به طور مطلق، دی سی سی آی، کارگاهی در مورد نگهداری و دسته بندی محصولات کشاورزی در ژوئن 2005 برگزار کرد تا تولید کنندگان کوچک را قادر سازد که سبزیجات و میوه هایشان را به فروش برسانند. انبه، لیچی، لیمو، گوجه فرنگی، کلم و لوبیا به میزان فراوان در برکلاش کشت می شوند ولی در دوره باران های فصلی خراب می شوند. به همین دلیل تولید کنندگان به قیمت مناسب نمی فروشند و مصرف کنندگان محصول مناسب دریافت نمی کنند. شرکت کنندگان در سمینار در مورد بسته بندی و در شیشه کردن این محصولات آموزش داده شدند.

در کارگاهی در مورد ایجاد فضای مناسب برای زنان کارآفرین، شرکت کنندگان به بحث در مورد مشکلاتشان پرداختند. مشکلاتی از قبیل ناآگاهی در مورد حقوقشان و قوانین و مقررات تجاری و زمان و مکان سرمایه گذاری. مشکلات اجتماعی و خانوادگی و کمبود زیرساخت ها، آموزش و حمایت مالی از دیگر مشکلات زنان است. بعد از بحث و تبادل نظر، شرکت کنندگان پیشنهاد دادند که دی سی سی آی در دسترسی به اطلاعات، شبکه اینترنتی و آموزش کمک کند و وزارت خانه های بازرگانی، مالی و خارجه مکانیزم گفتگو و همکاری با زنان کارآفرین را ایجاد نمایند. دیگر کارگاه ها به بررسی حسابداری شرکت های کوچک، بازاریابی، قانون حق ایجاد و کپی رایت، تأثیر قوانین مالی و مقررات پرداختند.

محبوبیت کارگاه ها زنان را به کار و تلاش برای تغییر قوانین علاقه مند ساخت. در جلسات محلی، گروه های غیر رسمی زنان برای پیشبرد اهداف و برنامه های آموزشی تعلیم داده شدند. کارگاه ها به آموزش شرکت های فردی و کارآفرینان در مورد تغییر قوانین و نحوه به کارگیری آن می پردازند. علاوه بر کارگاه ها، دی سی سی آی به زنان در مورد سرمایه گذاری های جدید، تکنولوژی مناسب و مدیریت آموزش می دهند. بیش از 300 کارآفرین در این برنامه ها شرکت می کنند تا محصولات خود را نمایش داده و به فروش برسانند. بیش از 6000 نفر از نمایشگاه ها دیدن کرده اند.

مجموعاً 48 کارآفرین توسط دی سی سی آی به هند و پاکستان، تایلند، برمه، مالزی و انگلیس برای آموزش فرستاده شده اند. این پروژه در روزنامه های مختلف

مطرح شده است. رادیو محلی برنگلادش، تبار، برنامه ای هفت دقیقه ای در مورد کارگاه بسته بندی پخش کرد که کارآفرینان در سراسر بنگلادش شنیدند. وقتی **نخست وزیر بگوم خالد زیا در مراسم جوایز به شرکت های دی سی سی آی، جایزه ویژه ای به بهترین زن کارآفرین داد، فصل تازه ای در این فعالیت ها گشوده شد.**

بررسی سیاست ها و برنامه های اقتصادی کشورها نشان می دهد که بخش خصوصی نقش پیشرویی در رشد اقتصادی ایفا می کند. اما میزان حداقلی از اصلاحات برای فعالیت بخش خصوصی نیاز است تا این بخش به شکوفایی برسد دی سی سی آی مقالات سیاست های اقتصادی را به عنوان ماشینی برای پیشبرد اهدافش منتشر کرده است. وسیله ای برای ایجاد گفتمان و فرموله کردن سیاست ها و پیشنهادات برای رشد اقتصادی با محوریت بخش خصوصی.